

KDO MÁ PRÁVO ROZHODNOUT, JAK SE BUDE LÉČIT NÁŠ BLÍZKÝ

Mnoho pečujících v současné době řeší, jak by nejlépe zabezpečit péči o svého blízkého. Fyzickou péči v domácnosti zvládají buď sami nebo jim pomáhá rodina, přátelé, sousedi nebo třeba sociální služba. Ale když začne být hůř zdravotně, dochází často k otázkám a nejasnostem, jak situaci řešit, zvláště v případech, kdy opečovávaný o sobě již moc neví a není schopen se sám rozhodnout, jakou péči chce, případně nemá náhled na svůj zdravotní stav. V těchto chvílích bychom mohli očekávat, že situaci může rozhodnout lékař a léčit třeba i proti vůli/přání nemocného, jen aby nemocného ochránil před ním samým. Rozhodování a zástupné rozhodování má ale svá pravidla a mnohdy nám v pravidlech nepomůže lékař, protože on sám není právníkem. Ne že by bylo třeba právníka, ale je třeba vědět, co je a co není právně dovoleno, a pokud je lékař dobrým lékařem, uvažuje spíše intuitivně a hledá způsob, jak pomoci v rámci povolené medicíny, než rozhodovat, kdo může jaký „papír“ podepsat a jak nepotlačovat ústavní práva, aby to bylo správně.

Proč má hlavní slovo pacient a lékař mu má předat informace – trocha historie

V době, kdy vědění bylo zpřístupněno jen hrstce vyvolených, byla důvěra v tehdejší lékaře bezmezná, a dokonce se mělo za to, že pokud by pacient o svém stavu věděl mnoho, mohl by ho to vyděsit a ublížit v léčbě. Víra v Boha a lékařovy schopnosti se měla za velmi napomáhající k uzdravení. Jak lékař rozhodl, tak se léčilo a nebylo třeba přílišného vysvětlování. Lékař byl vázán Hippokratovou přísahou (později slibem pražských mediků /z roku 1622/, Ženevským lékařským slibem /1948/, lékařským slibem ČSSZ /do roku 1989/ a následně slibem každé lékařské fakulty) a zásadní pro něj bylo zachování zdraví a života. Postupem času se ale vytrácela bezbřehá víra jen v Boha a v lékaře, roste důraz na svobodu člověka a v době, kdy někteří lékaři nechvalně prosluli i pokusy na lidech¹, a poté již pochvaly hodnějším rozmachem možností, jak konkrétní obtíž léčit, bylo nutné přihlédnout také k možnosti každého se sám o sobě rozhodnout.

Jak se rozhodovat objektivně, kde vzít informace

Přestože jsme historickým vývojem dospěli k tomu, že máme právo se rozhodovat sami o sobě, o svém těle, o způsobu léčby a případně i o odmítnutí léčby, tak se očekává, že se budeme rozhodovat na základě informací, které nám musí někdo předat. A je to právě lékař, který studoval, konal praxi, složil atestační zkoušku a má další mnohaletou praxi a v daném oboru se velmi odborně vzdělává, a tak se očekává, že nám tyto informace předá právě on. Je vždy rozdíl, zda informace předává lékař empatický a formou jistým způsobem přízemní, aby ji pochopil i člověk, medicínský laik, případně lékař, který má k vysvětlování čas a chuť. Bohužel není tomu tak vždy, a proto, aby nebylo sporu, že je to zdravotníková povinnost, je tato poučovací (vysvětlovací) povinnost zanesena nejen v mezinárodních Úmluvách, ale i v českém občanském zákoníku a třeba také v zákoně o zdravotních službách. Sebelépe napsaný zákon ale nevynutí slušnost a empatický přístup lékaře a na druhé straně u pacienta pochopení třeba ke složitým informacím.

¹ Zájmy a blaho lidské bytosti jsou nadřazeny zájmům společnosti nebo vědy (čl. 2 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně)

Bohužel se v mnoha případech potřeba vědět a chápat možnosti, rizika a následky léčby (léčebných postupů) smrškla do otravného „tady podepište ten souhlas“², ať to máme kvůli kontrole v pořádku. Na stožích papírů se pak dočítáme hrůzostrašná rizika, kdy to občas třeba při banálním odstranění znaménka vypadá, že rizikem je i poprava. Tento soubor rizik, které navíc jen čteme (někteří) a často nám nejsou ani vysvětleny, protože nám je předává pouze sestřička a nikoliv ten, kdo nás bude operovat, ten, kterého bychom se mohli i vyptat, pokud nám vznikají otázky, má ale pramálo společného s poučovací povinností dle zákona.

A tak se mnohdy vracíme do historie, kdy se lékaři bezmezně věří, pacient je považován za nekompetentního a čím méně ví, tím lépe. Snahy pacienta si zjistit více z jiných zdrojů (třeba z internetu) jsou často zesměšněny, aniž by byly nahrazeny právě vysvětlením od lékaře. Se zvyšující se kvalitou vzdělávání a možnostmi vědy to nejspíš nezanechá špatné následky, protože lékaři jsou opravdu v mnohých směrech až zázračnými léčiteli, ale přesto je dobré vědět, jak by to mělo být správně.

Každý, kdo zasahuje do těla druhého, buď páchá přestupek či trestný čin (např. ublížení na zdraví), ale pokud to dělá se svolením toho, na kom páchá, jde o tzv. svolení poškozeného³ a pak o trestnost nejde.

Pokud byste šli na procházku a jen tak svévolně se na vás vrhl muž s nožem a odřezal by vám bradavici z obličeje, jistě, i když to může být záslužné, půjde o trestní jednání. Pokud ale lékaře navštívíte sami, dohodnete se na čase, postupu, přístupu, možnostech, tak dáváte souhlas, aby vám ubližoval za tzv. „vyšším cílem“. A přesně o tomto je ona povinnost zdravotníka poučit pacienta. Jen poučený pacient není obětí svévole lékaře, který skrze pacienta páchá dobro dle svých představ, a jen lékař, který zachovává pacientovi možnosti se rozhodnout, předává mu informace a respektuje i případné odmítnutí ze strany pacienta, i když to třeba není rozumné, není potenciálním vrahem či násilníkem.

Můžeme říci „ne“, i když to není rozumné?

Každý může říci ne konkrétnímu postupu, druhu léčby anebo může zákrok jako celek odmítnout, pokud je v té době tzv. „při smyslech“ a je schopen situaci rozvážit. Může se nakonec rozhodnout nerozumně, může se mu následně přitížit dokonce až tak, že jeho onemocnění již nepůjde zvrátit, ale bylo-li rozhodnutí učiněno vědomě, nemá na jiné rozhodnutí právo třeba rodina, která se o tohoto člověka bojí nebo která se bude muset více starat, až se tomuto člověku přitíží, nebo které by velmi chyběl, kdyby natrvalo odešel. Ve

² odst. 1 § 93 občanského zákoníku, v platném znění

(1) Mimo případ stanovený zákonem nesmí nikdo zasáhnout do integrity jiného člověka bez jeho souhlasu uděleného s vědomím o povaze zásahu a o jeho možných následcích. Souhlasí-li někdo, aby mu byla způsobena závažná újma, nepřihlíží se k tomu; to neplatí, je-li zásah podle všech okolností nutný v zájmu života nebo zdraví dotčeného.

čl. 5 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně Jakýkoli zákrok v oblasti péče o zdraví je možno provést pouze za podmínky, že k němu dotčená osoba poskytla svobodný a informovaný souhlas.

§ 28 zákona o zdravotních službách, v platném znění: Zdravotní služby lze pacientovi poskytnout pouze s jeho svobodným a informovaným souhlasem, nestanoví-li tento zákon jinak.

§ 2642 odst. 1 občanského zákoníku, v platném znění: Ke každému úkonu v rámci péče o zdraví vyžaduje souhlas ošetřovaného, ledaže zákon stanoví, že souhlasu není třeba.

³ § 30 trestního zákona, v platném znění:

(1) Trestný čin nespáchá, kdo jedná na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž tato osoba může bez omezení oprávněně rozhodovat, jsou činem dotčeny.

(2) Svolení podle odstavce 1 musí být dáno předem nebo současně s jednáním osoby páčající čin jinak trestný, dobrovolně, určitě, vážně a srozumitelně; je-li takové svolení dáno až po spáchání činu, je pachatel beztrestný, mohl-li důvodně předpokládat, že osoba uvedená v odstavci 1 by tento souhlas jinak udělila vzhledem k okolnostem případu a svým poměrům.

(3) S výjimkou případů svolení k lékařským zákrokům, které jsou v době činu v souladu s právním řádem a poznatky lékařské vědy a praxe, nelze za svolení podle odstavce 1 považovat souhlas k ublížení na zdraví nebo usmrcení.

svém těle budeme vždy žít jen my sami a nikdo jiný, a proto primárně máme právo se o něm rozhodnout, jak chceme. I ústavní soud v oblasti poskytování zdravotní péče uvedl, že je třeba plně ctít zásadu svobody a autonomie vůle a možnost pacienta odmítnout poskytnutí péče, byť by byla i považována za nezbytnou pro zachování jeho života⁴.

V náhlých a život či zdraví zachraňujících úkonech nemusí být potřeba náš (informovaný) souhlas

Úmluva, zákon o zdravotních službách i občanský zákoník shodně vymezují, že můžeme lékaře nechat konat na těle pacienta bez jeho souhlasu ve výjimečných případech, pokud jde o akutní, neodkladnou péči⁵, v situacích náhlého a patrného nebezpečí⁶ či v situaci nouze, kdy nelze získat příslušný souhlas⁷.

Jinak tedy, pokud by měl lékař čekat před resuscitací, než se probereme, on nás informuje, že by nás chtěl zachránit, jestli si to skutečně přejeme, tak je zřejmé, že je absurdní chtít souhlas pacienta a v tomto případě opravdu spoléháme na odbornou a právem povolenou (tzv. lege artis medicinae) okamžitou péči lékaře⁸.

Takovéto jednání lékaře je možné ale jen v těchto (speciálně vyjmenovaných) případech. Lékař třeba nemůže rozhodnout o malém dítěti, když je vedle něj jeho nesouhlasící máma; nemůže rozhodnout sám podle sebe o pacientovi, který léčbu prostě odmítá, ale jinak není pacient ohrožen a ani nikoho jiného neohrožuje.

Co v případech, když se ale člověk sám není schopen rozhodovat?

Pokud je tedy člověk schopen samostatně (být špatně a bezohledně) se rozhodovat, pak se má vždy právo rozhodnout sám (tedy až na výjimky, kdy třeba bez léčby začne ubližovat sobě nebo okolí /př. neléčená schizofrenie s agresivními atakami/). Dokonce má toto právo nezletilé dítě⁹ nebo dokonce osoba omezená ve svéprávnosti¹⁰, která má v rozsudku napsané, že je na

⁴ Nález Ústavního soudu ČR č. j. I ÚS 2078/16, Nález Ústavního soudu ČR ze dne 18. května 2001, sp. zn. IV. ÚS 639/2000 „Právo nebýt léčen je silnější než povinnost léčit.“

⁵ § 5 odst. 1 zákona o zdravotních službách, v platném znění

a) neodkladná péče, jejímž účelem je zamezit nebo omezit vznik náhlých stavů, které bezprostředně ohrožují život nebo by mohly vést k náhlé smrti nebo vážnému ohrožení zdraví, nebo způsobují náhlou nebo intenzivní bolest nebo náhlé změny chování pacienta, který ohrožuje sebe nebo své okolí,

b) akutní péče, jejímž účelem je odvrácení vážného zhoršení zdravotního stavu nebo snížení rizika vážného zhoršení zdravotního stavu tak, aby byly včas zjištěny skutečnosti nutné pro stanovení nebo změnu individuálního léčebného postupu nebo aby se pacient nedostal do stavu, ve kterém by ohrozil sebe nebo své okolí,

⁶ § 99 občanského zákoníku, v platném znění

Je-li život člověka v náhlém a patrném nebezpečí a nelze-li souhlas ve stavu nouze získat ani v jiné než stanovené formě, lze okamžitě zakročit, pokud to je ve prospěch zdraví dotčené osoby nezbytné.

⁷ čl. 8 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně: Pokud v situacích nouze nelze získat příslušný souhlas, jakýkoliv nutný lékařský zákrok lze provést okamžitě, pokud je nezbytný pro prospěch zdraví dotčené osoby.

⁸ **postup s náležitou odbornou péčí** (též čl. 4 Úmluvy o biomedicíně, § 45 odst. 1, § 28 odst. 2 a § 4 odst. 5 zákona o zdravotních službách, v platném znění, § 2643 odst. 1 a § 2645 občanského zákoníku, v platném znění), **snaha zlepšit či zachovat zdravotní stav** (§ 2637 občanského zákoníku)

⁹ § 95 občanského zákoníku, v platném znění: Nezletilý, který není plně svéprávný, **může v obvyklých záležitostech udělit souhlas k zákroku na svém těle také sám, je-li to přiměřeně rozumné a volní vyspělosti** nezletilých jeho věku a jedná-li se o zákrok nezanechávající trvalé nebo závažné následky.

Část odst. 1 § 35 zákona o zdravotních službách, v platném znění: ... **nezletilému pacientovi lze zamýšlené zdravotní služby poskytnout na základě jeho souhlasu, jestliže je provedení takového úkonu přiměřeně jeho rozumné a volní vyspělosti odpovídající jeho věku.**

¹⁰ odst. 4 § 35 zákona o zdravotních službách, v platném znění: **Jde-li o pacienta s omezenou svéprávností, odstavce 1 až 3 se použijí obdobně s tím, že věk pacienta se nezohledňuje.**

čl. 7 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně: V souladu s podmínkami stanovenými zákonem na ochranu těchto osob včetně právní úpravy pro dohled, kontrolu a odvolání, **může být osoba s vážnou duševní poruchou podrobena zákroku bez svého souhlasu, je-li zákrok zaměřen**

zdravotní záležitosti omezena. Pokud totiž má schopnost pochopit a zvážit situaci a možnosti a rozhodnout se, pak je povinen lékař přizpůsobit své vysvětlování úrovni takového pacienta a respektovat jeho rozhodnutí¹¹. Rozhodování o svém těle je běžnou věcí, na kterou nelze omezit, rozumí-li tomu pacient.

Zástupce nezletilého (nejčastěji rodič) a zástupce dospělého opatrovaného (opatrovník) mají v tomto případě povinnost nikoliv rozhodnout za ty, které zastupují, ale uhlídat, aby lékaři se zastupovanými (dítětem, opatrovaným) zacházel důstojně, nemanipuloval s ním, měl k němu respekt a vše mu náležitě vysvětlil. Zástupce musí uhlídat, aby zastupovaný měl svobodnou volbu.

Je to mnohdy velmi těžké, protože zástupce má třeba i jiný názor, jinou potřebu (např. u opatrovaného v těžkém stádiu rakoviny by chtěl, aby opatrovaný podstoupil léčbu, ale on už chce prostě jen dožít doma). Ale i přes jinou potřebu, nesmí zástupce uplatnit svoji moc (ovládání) proti zastupovanému, i když je to velmi snadné, protože lékaři tyto zásady neznají a chtějí rozhodnutí po rodiči/opatrovníkovi. Zdá se jim totiž kompetentnější a rozumnější a pokud se podepisuje nějaký dokument, mají pocit, že je to i právně čistější. Rodič/opatrovník nemusí lékaře učit, jak to je správně, ale jsou tu od toho, aby se postarali o práva toho svého dítěte či opatrovance, a to i třeba proti velké autoritě lékaře.

Pokud se dítě není schopno rozhodovat, rozhoduje jeho rodič, ale u dospělých osob (nad 18 let), které buď nikdo nezastupuje, třeba proto, že dosud byli v pořádku, než se jejich zdravotní stav rychle zhoršil nebo je zastupuje soudem ustanovený opatrovník pro jejich neschopnost se rozhodovat/jednat, je situace, kdo rozhoduje, méně jasná.

Dochází k manipulacím a zneužití třeba tím, že se formálně vynutí souhlas a kývání ošetřovaného, i když ten neví, co se děje¹². Případně se využije jeho podpis, o kterém už netuší¹³, co znamená. Někdy rodina vyrobí plnou moc, o jejímž podpisu ošetřovaný už taky vůbec netuší. To vše jsou nekalé praktiky, kterých by se opravdu neměli čestní lidé dopouštět, i když se jeví snadné a rychlé a mnohdy je „internet“ doporučí.

Vhodný postup nastavuje občanský zákoník: **NEMŮŽE-LI ČLOVĚK UDĚLIT SOUHLAS pro neschopnost projevit vůli**, byť jen přechodnou, a **nemá-li zákonného zástupce**¹⁴, vyžaduje se souhlas: přítomného manžela, rodiče, nebo jiné osoby blízké. Není-li přítomna žádná z těchto osob, vyžaduje se souhlas manžela, a není-li, souhlas rodiče, popřípadě jiné osoby blízké, pokud je lze bez obtíží zjistit a zastihnout a pokud je zřejmé, že nehrozí nebezpečí z prodlení.

na léčbu její duševní poruchy, pouze v případě, že by bez takovéto léčby se vši pravděpodobností došlo k závažnému poškození jejího zdraví.

§ 31 odst. 5 zákona o zdravotních službách, v platném znění: **(5) Jde-li o nezletilého pacienta nebo pacienta s omezenou svéprávností, právo na informace o zdravotním stavu a právo klást otázky náleží zákonnému zástupci nebo opatrovníkovi pacienta a pacientovi, je-li k takovému úkonu přiměřeně rozumově a volně vyspělý**

¹¹ § 2638 občanského zákoníku, v platném znění:

(1) Poskytovatel srozumitelně vysvětlí ošetřovanému zamýšlené vyšetření i navrhovanou péči o zdraví; po příslušném vyšetření poskytovatel vysvětlí ošetřovanému jeho zdravotní stav a péči o zdraví i při dalším postupu. Žádá-li o to ošetřovaný, podá mu poskytovatel vysvětlení v písemné formě.

(2) Není-li ošetřovaný plně svéprávný, ale přesto je schopen úsudku, poučí se způsobem přiměřeným jeho schopnosti vysvětlení pochopit; vysvětlení se podá i jeho zákonnému zástupci.

¹² § 581 občanského zákoníku, v platném znění

(1) Není-li osoba plně svéprávná, je neplatné právní jednání, ke kterému není způsobilá.

(2) NEPLATNÉ JE I PRÁVNÍ JEDNÁNÍ OSOBY JEDNAJÍCÍ V DUŠEVNÍ PORUŠE, KTERÁ JI ČINÍ NESCHOPNOU PRÁVNĚ JEDNAT.

§ 551 občanského zákoníku, v platném znění: **O právní jednání nejde, chybí-li vůle jednajících osoby.**

¹³ § 583 občanského zákoníku, v platném znění: **Jednal-li někdo v omylu o rozhodující okolnosti a byl-li v omyl uveden druhou stranou, je právní jednání neplatné.**

¹⁴ odst. 2 § 93 občanského zákoníku, v platném znění: **Zákonný zástupce může udělit souhlas k zásahu do integrity zastoupeného, je-li to k přímému prospěchu osoby, která není schopna dát souhlas sama.**

Není-li možné získat souhlas žádným z výše uvedených způsobů, může souhlas udělit jiná přítomná osoba, která o dotčenou osobu osvědčí mimořádný zájem. Při zákroku i při udělení souhlasu se vezme zřetel na dříve vyslovená známá přání člověka, do jehož integrity má být zasaženo.¹⁵

Případně můžeme postup hledat také v zákoně o zdravotních službách: **Jestliže pacient nemůže s ohledem na svůj zdravotní stav vyslovit souhlas** s poskytováním zdravotních služeb, a nejde-li o zdravotní služby, které lze poskytnout bez souhlasu, **vyžaduje se souhlas osoby určené pacientem** podle § 33 odst. 1, není-li takové osoby nebo není-li dosažitelná: manžela nebo registrovaného partnera, není-li takové osoby nebo není-li dosažitelná, **vyžaduje se souhlas jině svéprávné osoby blízké**, pokud je známa.¹⁶

Ještě je i třetí možnost, kdo může rozhodovat, **pokud má pacient opatrovníka**, kterému soud určil pravomoc zastupovat opatrovaného ve zdravotních záležitostech, tak i tento opatrovník může rozhodovat, ale jen v rozsahu běžném.

Co je běžné, a co už ne, není nikde specifikováno, a proto bude muset opatrovník zvažovat spíše zákazy v oblasti zdravotní¹⁷ a uvažovat analogicky.

Pokud by opatrovník třeba kupoval opatrovanci mobil, půjde o kupní smlouvu běžného charakteru, ale pokud by opatrovník kupoval obraz k investici za sto tisíc, půjde o věc neběžnou (není-li opatrovanec milionář) a k nabytí do vlastnictví opatrovance bude opatrovník potřebovat přivolení soudu. Se zdravotním ošetřením je to podobné. Jakkoliv se z rozsudku může zdát, že opatrovník od svého jmenování rozhoduje o všem ve zdravotní oblasti, vždy je to jen v rozsahu běžném (např. zubní, gynekologické vyšetření, prohlídka u lékaře, odběr krve, návštěva neurologa a indikace léků aj.).

Pokud ale v rámci zdravotního ošetření půjde o zásahy do integrity (laicky by se dalo vysvětlit zásahy pod kůži, něco, co naruší fyzicky člověka), pak může opatrovník rozhodnout jen pokud jde o zákrok bez závažných následků (např. odběr krve). Tam, kde ale bude hrozit ze zákroku vážný následek (v rámci poučení to může být třeba operace očí, kdy hrozí oslepnutí; při odebrání žlučníku hrozí, že se to nepovede), tak musí opatrovník k rozhodování přizvat opatrovnickou radu¹⁸, a pokud nebyla zřízena, pak se souhlasem soudu. Pokud půjde o zásah do integrity způsobem zanechávajícím trvalé, neodvratitelné a vážné následky nebo způsobem spojeným s vážným nebezpečím pro opatrovancův život nebo zdraví, musí zde být přivolení soudu a nemůže toto rozhodnout sám opatrovník (např. amputace)¹⁹. Soud rozhoduje také v případě, že opatrovaný zákroku vážně odporuje, ale opatrovník by na něm trval²⁰.

Pokud některé zákroky schvaluje soud, musí vždy situaci posoudit podle rozumného uvážení k prospěchu opatrovaného, po jeho zhlédnutí a s plným uznáváním jeho osobnosti.²¹ Protože soudce je právník, očekává se též, že zásadním způsobem bude konzultovat situaci s lékařem a teprve pak učiní právní závěr v daném zákroku.

¹⁵ § 98 občanského zákoníku, v platném znění

¹⁶ § 34 odst. 7 zákona o zdravotních službách, v platném znění

¹⁷ odst. 4 § 35, § 34 zákona o zdravotních službách, v platném znění, čl. 6 odst. 3 Úmluvy o lidských právech a biomedicině, § 98 občanského zákoníku, v platném znění

¹⁸ odst. 1 písm. c) § 480 občanského zákoníku, v platném znění: (1) Bez souhlasu opatrovnické rady nesmí opatrovník rozhodnout o c) zásazích do integrity opatrovance, nejedná-li se o zákroky bez závažných následků.

¹⁹ § 101 občanského zákoníku, v platném znění: Má-li být zasaženo do integrity člověka neschopného úsudku způsobem zanechávajícím trvalé, neodvratitelné a vážné následky nebo způsobem spojeným s vážným nebezpečím pro jeho život nebo zdraví, lze zákrok provést jen s přivolením soudu. Tím není dotčeno ustanovení § 99.

²⁰ § 100 občanského zákoníku, v platném znění

²¹ § 102 občanského zákoníku, v platném znění

Mohla by vznikat pochybnost, že soud není lékař, tak proč se nemůže za opatrovaného rozhodnout opatrovník, když opatrovaného zná nejlépe? Také by mohla být obava, že než soud rozhodne, tak uplyne objednaný termín, akutnost situace apod. Tento nepružný a zdoluhavý systém nahrává obcházení a zneužití opatrovnických pravomocí a neznalosti lékařů. Někdy jsou to dokonce lékaři, kteří vyžadují přítomnost a podpis opatrovníka, i když si opatrovaný může rozhodnout sám nebo třeba by měl přivolovat k zákroku soud.

Přestože je nutné si tyto excesy připustit, měl by opatrovník vědět, že spíše má žádat soud dříve (a v textu návrhu i naléhavěji) o rozhodnutí, případně podněcovat soud k rychlejšímu rozhodování (podněty pro nečinnost, stížnostmi).

Máme i případy, kdy mělo dojít k doporučené amputaci části dolní končetiny (nešlo o akutní či neodkladný stav, při kterém by bylo možné zákrok provést i bez souhlasu) a do doby rozhodnutí soudu (cca 4 měsíce) došlo k zásadnímu zlepšení původně bezvýchodného stavu. Bohužel jsou ale i případy, kdy pacient čekal na rozhodnutí soudu tak dlouho, než se mu přitížilo a pak šlo o akutní stav, kdy mohl lékař zasáhnout bez souhlasu (jednalo se o nařízení léčby v psychiatrické léčebně proti vůli opatrovaného).

Závěrem je tedy dobré zmínit, že opatrovník má hlídat práva opatrovaného (rychlost a vstřícnost jednání, kvalitu péče, dostupnost péče) a v některých případech bude za opatrovaného rozhodovat. Není ale podstatné, co chce opatrovník, ale co by chtěl opatrovaný, kdyby situaci ještě rozuměl a mohl se rozhodovat sám. Pokud to opatrovník nemůže dovodit, tak hledá, co je v opatrovancově zájmu.

Kdo měl v životě kdy rád, jistě ví, že některá rozhodnutí za toho, koho máme rádi, nemusí být snadná.

Opatrovník neléčí, ale musí dohlížet, aby opatrovaný měl zdravotní pomoc v rozsahu, na kterou má právo a kterou potřebuje. Opatrovník hlídá, aby opatrovaný od lékaře dostal péči, aby s opatrovaným bylo jednáno důstojně, aby byl opatrovaný respektován i přes své zvláštnosti, aby péče byla kvalitní a včas a šetrná k opatrovancově křehkosti.

Opatrovník má být spíše andělem než ukřičenou semetrikou, která ví nejlíp, co je pro opatrovaného dobře...

Mgr. Radka Pešlová

pro [Moravskoslezský kruh](#) a [noviny Pečujeme doma](#)

v prosinci 2020

Poradny Moravskoslezského kruhu podporují:

- *TZMO Czech Republic s.r.o., výrobce inkontinenčních pomůcek [Seni](#)*
- *Ministerstvo práce a sociálních věcí – [NDT senior](#).*
- *[Jihomoravský kraj](#)*